

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1985

BRNO 1987

silbernen Schläfenring fand man in Grab H 136. Ein weiterer silberner Schläfenring stammt aus der Schicht zwischen den durch Ackerung gestörten Gräbern. Die durch die Grabung im Jahre 1985 festgestellten Tatsachen ändern nichts an der vorherigen Datierung der jungburgwallzeitlichen Nekropole in das 11. - 12. Jahrhundert.

VÝZKUM NA HRADISKU CHOTĚBUZ - PODOBORA U ČESKÉHO TĚŠÍNA V ROCE 1985/okr. Karviná/

Pavel Kouřil, AÚ ČSAV Brno

Výkopové práce se v roce 1985 zaměřily především na výzkum valu prvního i druhého předhradí. Na prvním předhradí byl v loňské sezóně proveden řez valem z jeho vnitřní strany /srv. PV 1984/. Stejně jako tehdy, ani nyní z vnější strany, nebyla zjištěna žádná vnitřní konstrukce, jeho těleso bylo tvořeno sypaným a dusaným jílom. V něm nebyl nalezen žádný archeologický materiál, pouze několik uhlíků. Svrchní vrstva jílu byla kryta štěrkom, získaným při hloubení příkopu, který byl částečně vysekán ve štěrkovité terase řeky Olše. Měl ostrý kónický tvar a na jeho dně ležely dva střepy, jeden halštatský a jeden slovanský. Od dnešní úrovně bylo jeho dno v hloubce pouhých 120 cm.

Řez valem a příkopem na druhém předhradí byl veden v délce 13 m a šířce 2 m kolmo na něj, ve směru Z - V. Val, evidentně nedostavěný - jeho koruna byla v podstatě ve stejné výši jako rovina sz. od před - hradí, neměl rovněž žádnou vnitřní konstrukci. Dusaný jíl byl z obou stran fixován drobnou štěrkovou vrstvou mocnosti cca 30-50 cm, která byla na vnější straně zakončena kulem. Za tímto kulem následoval poměrně prudký pokles, tvořící vnitřní stranu příkopu. Ten dosahoval od úrovně dnešního terénu hloubky 130 cm, měl kotlovitý tvar a byl vyplněn splachy hnědé a černé zeminy, obsahující výhradně slovanskou keramiku starší fáze /9. stol./.

Na prvním předhradí byla prodloužena sonda S 17, a to o 55 m, spojující val a hranu svahu na východní straně hradiska. Sonda, jejíž šířka činí 1,5 m, zachytila prozatím 4 objekty, z nichž byl vypreparován obj. č. 34. Jde o nepravidelný oválný tvar, delší osou /3,8 m/ orientovaný ve směru JZ - SV, zahluobený cca 100-115 cm od dnešního povrchu a 50-65 cm do rostlého terénu, s 1-1,2 m širokým a 1,5 m dlouhým, mělce zahluobeným vstupním koridorem na jz. straně. Tento vstup byl při hraně objektu na obou stranách ohraničen 2 velkými kameny. Stěny objektu byly mírně šikmé až kolmé, na dně, poblíže mírně vyvýšené "lavice" vymodelované v jílu, se přibližně uprostřed nacházelo kruhové ohniště z celkem pravidelně uspořádaných opálených kamenu. Na jv. straně byla zjištěna kulová jamka, související s konstrukcí objektu, o průměru 15 cm, která se zahlubovala cca 30 cm do podloží. Další dvě malé kulové jamky, průměru cca 5 cm, lemovaly pravou stranu vstupního prostoru. Výplň objektu sestávala z černé výrazné štěrkové vrstvy mocné zhruba 45-55 cm, která nasedala na černou mastnou přibližně 10 cm silnou popelovitou vrstvou, rozprostírající se po celé jeho ploše i při stěnách. Ta obsahovala množství uhlíků i neztráveného trouchnivého dřeva /jedle/bělokora/, zuhelnatělé obilky ječmene obecného, pšenice obecné a prosa obecného /určil E. Opravil/ a slovanskou keramiku starší fáze i železný hrot střelky luku. Uvedený objekt lze klasifikovat jako sídelní.

Grabung auf dem Burgwall Chotěbuz-Podobora bei Český Těšín im Jahre 1985 /Bez. Karviná/. Die Ausgrabungsarbeiten konzentrierten sich im Jahre 1985 vor allem auf die Untersuchung des Walles der ersten sowie zweiten Vorburg. In beiden Fällen hat man festgestellt, dass der Wall ohne Innenkonstruktion ist, auf der zweiten Vorburg evident nicht zu Ende gebaut. Die Gräben, verhältnismässig seicht, von scharfer konischer und kesselartiger Form, enthielten überwiegend slawisches Material.

Sonde S 17, die den Wall und die Kante des langes auf der Ostseite der ersten Vorburg verbindet, wurde in einer Länge von 55 m verlängert und erfasste vier Objekte, von denen ein eingetieftes ovales slawisches Objekt eines Siedlungscharakters, mit rundlicher Feuerstelle ungefähr in der Mitte, und einer niedrigen aus Tegel modellierten "Bank" ausgearbeitet wurde. Es enthielt Keramik aus dem 9. Jahrhundert, verkohlte Gerste, Weizen und Hirse, sowie auch Stücke von vermodertem Holz der Weisstanne. Man kann es als ein Siedlungsobjekt klassifizieren.

DALŠÍ MLADOHRADIŠTNÍ ?? HROBY V PŘEROVĚ-PŘEDMOSTÍ /okr. Přerov/

Čeněk Staňa, AÚ ČSAV Brno

Na staveništi sídliště uprostřed bývalé obce Předmostí u Přerova byla v lednu 1985 hloubena rýha pro vodovod paralelně s prukopem pro plynové potrubí na jihovýchodní straně podél domovního bloku 14, v němž bylo objeveno pět kostrových hrobu v listopadu 1983 /Staňa 1985/. Přitom bylo zachyceno dalších pět koster. Hroby opět zachovávaly v podstatě západovýchodní orientaci, byly relativně řídké, dosahovaly hloubky 60 - 120 cm pod povrchem. Ve zmrzlé hlině za hustého sněžení se nám při záchranném výzkumu dne 30.1.1985 podařilo odkrýt v umělém výklenku v sz. stěně výkopu zachovanou část jednoho hrobu. Kostra ležela na zádech, levá paže byla v lokti mírně ohnuta, takže ruka spočívala na kosti křížové. Pravá paže byla pod lek-

tem bagrem odrážnuta, stejně tak i celá pravá noha a levá noha od poloviny femuru dolů. Lebka byla otočena na levou stranu bradou k levému rameni. Zmrzlá půda nedovolila vydobýt zbytky dalších kostí. I když ani tentokrát neposkytly hroby žádné nálezy, rozložení hrobů podporuje domněnku o jejich mladohradištním stáří /Staňa 1985/.

Literatura:

Staňa, Č. 1985: Mladohradištní /?/ kostrové hroby v Přerově-Předmostí. PV 1983, Brno, 55.

Weitere jungburgwallzeitliche /?/ Gräber in Přerov-Předmostí /Bez. Přerov/. Im Jänner 1985 wurden in dem Aushub für eine Wasserleitung auf der südöstlichen Seite des Häuserblockes 14 weitere 5 Skelettgräber erfasst. Auch wenn aus diesen keine Funde gewonnen wurden, unterstützt ihre Dislokation die Erwägung von einem jungburgwallzeitlichen Alter des gestörten Gräberfeldes.

POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU NA HORNÍM NÁMĚSTÍ V PŘEROVĚ /okr. Přerov/

Čeněk Staňa, AÚ ČSAV Brno

V roce 1985 pokračoval archeologický výzkum na Horním náměstí v Přerově jednak na staveništi kulturního domu Přerovských strojírů při kostele sv. Jiří, kde měl nadále záchranný charakter /Staňa 1987, v tisku/, jednak sondami na třech dalších místech. Sondy na parkáně za domem č. 9 měly ověřit situaci na vnější straně kamenné hradební zdi. Zatímco uvnitř hradeb jsou zachovány mocné středověké vrstvy, a to i z doby před 11. stoletím, na vnější straně byly tyto vrstvy při stavbě zdi založené na skále odebrány. Zůstala tam pouze věteřovská vrstva, narůstající směrem po svahu, takže je zřejmé, že v době věteřovské skupiny bylo návrší opevněno.

Sonda vedená v severojižním směru od domu č. 21 do náměstí začínala v bezprostředním sousedství velkomoravských hrobů objevených v roce 1974 M. Jaškovou /1975/. V její severní části blíže domu byla pod dlažbou slabá novověká vrstva s hlubšími výhami pro vodovodní a kanalizační potrubí, která ležela na mohutném souvrství ze sklonku starší a ze střední doby bronzové. Jižní část této sondy zachytila hluboký, široký příkop ze začátku novověku.

Práce mezi domem č. 21 a kamennou hradební zdí měly především přípravný charakter pro výzkum v roce 1986, kdy budou v ploše systematicky, pokud možno až na podloží odkryty vrstvy, které byly na staveništi při kostele sv. Jiří zničeny nebo ponechány v zemi. Až na podložní skálu byla odkryta pouze část jihozápadní čtvrtiny plochy. Nejstarší dochovaná kulturní vrstva ležící na velkých skalních deskách pocházela z 11. století.

Nejvíce poznatku přinesl záchranný výzkum na parcele domu č. 8 těsně vedle kostela, kde bylo možno pracovat opět jen díky velké přízni stavbyvedoucího Josefa Kunčara a mistru J. Sýkory a J. Zeliny. Rust stavby možnosti výzkumu postupně stále více omezoval. Z technických důvodů nebylo možno ručně odkrývat nesourodé středověké vrstvy vzedající se od opevnění dovnitř po skalnatém podloží, které bylo v minulosti místy narušeno. Na několika místech se podařilo z konkrétních vrstev zachránit archeologický materiál a mohly být narychlo upraveny a nakresleny dva profily. V klidu potom byl dokumentován dlouhý jihozápadní profil vedle kostela na hranici staveniště a profily v klínu mezi kamennou zdí a apsidou kostela vně stavby kulturního domu. Tam také byly odkryty další dřevěné konstrukce z 11. století, za nimiž byly postupně odebrány jednotlivé kulturní vrstvy. Torzovitost konstrukcí, které zřetelně zahrnují několik stavebních fází, nedovoluje zatím podat jejich interpretaci. Kromě fošen obdobných deskám z předpokládané cesty odkryté v roce 1984 vyskytly se k hradbě kolmé, 360 cm dlouhé trámy, a to tři nad sebou, svázané srubovou technikou s nedochovanými trámy souběžnými s hradbou. Více světla snad vnese do situace odkrytí zbytku dřev pod schodištěm vedle kostela, plánované na rok 1986.

Obnažení vnější strany základu kostela sv. Jiří až na sterilní skalnaté podloží při současném odkryvu k apsidě kolmého profilu přineslo cenné informace o stavbě kostela. Zářez základové rýhy do středověkých vrstev jednoznačně dokládá založení kostela do dnes stojícího v druhé polovině 13. století. Potvrzují to i archeologické nálezy při dně rýhy. Do zásypu této rýhy vně nově vystavěné základové zdi kostela byly jednorázově uloženy lidské kosti velkého počtu jedincu. Pocházejí nepochybně ze hřbitova, který ležel v této části návrší před výstavbou nového kostela. Dosažené výsledky výzkumu tedy mění dosavadní názor, který viděl v dnešním kostele sv. Jiří chrám připomínaný ve 12. století v listěně biskupa Jindřicha Zdíka /CDB I, č. 115, 116/. Nevylučují ale možnost, že ve stejném cípu Horního náměstí stál i menší starší kostel, který zanikl výstavbou nového.

Literatura:

Jašková, M. 1975: Hroby ze střední doby hradištní v Přerově /okr. Přerov/, PV 1974, Brno, 49-50.
Staňa, Č. 1987: Záchranný výzkum na Horním náměstí v Přerově /okr. Přerov/, PV 1984, Brno, v tisku.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : A. Krechlerová
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné